

8. Подлигайлов П. Н. Местное управление в России / П. Н. Подлигайлов. – СПб, 1884. – 358 с.
9. Васильчиков А. И. О самоуправлении: сравнительный обзор русских и иностранных земских и общественных учреждений / А. И. Васильчиков. – СПб.: Типография Эд. Праца, 1868-1871. – Т. 1. – 352 с.
10. Бельский К. С. Выдающийся русский ученый-полицист В. Н. Лешков / К. С. Бельский // Государство и право. – 1996. – № 11. – С. 127-134.
11. Головачев А. А. Десять лет реформ. 1861-1871 // Головачев А. А. – СПб, 1872. – 234 с.
12. Корф П. Л. Ближайшие нужды местного управления / П. Л. Корф. – СПб, 1888. – 346 с.

*Іжа М. М., Інститут держави і права
ім. В. М. Корецького*

ДОГОВІРНІ ЗАСАДИ РЕАЛІЗАЦІЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Рассмотрена правовая база договорных начал между правительством и регионами, проанализированы основные преимущества и недостатки подписанных Соглашений относительно регионального развития между Кабинетом Министров Украины и областными сонетами.

The legal foundation of contractual relations between the government and regions are considered. The main advantages and disadvantages of the Agreement on regional development between the Cabinet of Ministers of Ukraine and regional councils are analyzed.

Основною причиною, що обумовлює необхідність запровадження договірних відносин між урядом та регіонами, є неефективність субвенційних механізмів фінансування проектів в рамках стимулювання розвитку регіонів та підтримки депресивних територій. Так, за результатами аудиту ефективності використання у 2007 р. субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам для стимулювання розвитку регіонів, у тому числі депресивних територій, здійсненого Рахунковою палатою України, кошти державного бюджету були розподілені лише між Донецькою (60,0 млн. грн.), Луганською (27,5 млн. грн.), Запорізькою (6,3 млн. грн.) та Волинською (6,2 млн. грн.) областями. При цьому розподіл коштів здійснювався за напрямками,

що не мають прямого відношення до стимулювання розвитку регіонів (наприклад, на вирішення поточних локальних проблем у житлово-комунальному господарстві та соціальній сфері).

Перехід до договірних засад у відносинах між центральними та місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування став можливим після прийняття Верховною Радою України прийнято Закон України "Про стимулювання розвитку регіонів" [1] у 2005 році.

Цей закон передбачав укладення Угод щодо регіонального розвитку між Кабінетом Міністрів України та Верховною Радою Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими радами. Метою таких угод є реалізація регіональної політики, узгодження державних та регіональних інтересів щодо розвитку території, концентрація державних та місцевих ресурсів для вирішення пріоритетних завдань розвитку.

Основою для укладення Угоди є прийняття на рівні області стратегії регіонального розвитку, узгодженої з положеннями Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2015 року [2].

Підготовчим процесом перед укладенням Угоди є підписання протоколу намірів – своєрідного технічного завдання, за яким формуватиметься Угода. Протокол укладається між Прем'єр-міністром України, головою відповідної обласної ради та обласної державної адміністрації. З метою підготовки Угод створюються спільні робочі групи за участю представників центральних та місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування. До розробки Угоди залучаються і громадські організації, наукові інституції тощо.

Координація розроблення Угод, наукове та методичне забезпечення діяльності в цій сфері органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування здійснюється Мінекономіки із залученням наукових та громадських організацій.

Угоду підписує Прем'єр-міністр України або інша особа за дорученням Кабінету Міністрів України та відповідно Голова Верховної Ради Автономної Республіки Крим, голова обласної, Севастопольської міської ради чи Київський міський голова. Угода набирає чинності після її схвалення Верховною Радою Автономної Республіки Крим, обласною, Київською, Севастопольською міськими радами. Після схвалення Верховною Радою Автономної Республіки Крим, обласною, Київською, Севастопольською міськими радами Угода підлягає державній реєстрації в Мінекономіки,

офіційному опублікуванню в газеті "Урядовий кур'єр", а також оприлюдненню через регіональні засоби масової інформації.

Закон дає можливість Уряду обирати з пропозицій обласних рад щодо укладення Угод ті, які співпадають з державними стратегічними пріоритетами просторового розвитку та укладати одну Угоду одночасно з декількома регіонами для реалізації просторової політики, стимулювання концентрації місцевих ресурсів для вирішення загальнодержавних завдань розвитку. Водночас Уряд може пропонувати спільне вирішення завдань регіонального розвитку здійснювати за рахунок добровільного об'єднання місцевих бюджетів територіальних громад в межах одного або декількох регіонів.

Постановою Кабінету Міністрів України "Про затвердження Порядку підготовки, укладення та виконання угоди щодо регіонального розвитку і відповідної типової угоди" [3] затверджено порядок та процедуру підготовки, укладання та виконання Угоди, її типову форму тощо. Зокрема, суб'єктами управління соціально-економічним розвитком регіонів та їх завданнями визначено наступні:

1. Президент України, Верховна рада України, Кабінет Міністрів України, центральні органи виконавчої влади. Визначення основних напрямів внутрішньої політики та створення нормативно-правового поля регіонального розвитку, спрямування процесів комплексного соціально-економічного розвитку регіонів, моделювання інструментів та механізмів регіонального розвитку.

2. Місцеві органи виконавчої влади, які використовують інструменти та механізми регіонального розвитку, визначені державою, на місцевому рівні з метою розв'язання найбільш актуальних проблем економічного і соціального розвитку.

3. Органи місцевого самоврядування, які використовують інструменти та механізми регіонального розвитку на місцевому рівні, ґрунтуючись на місцевій ініціативі й з урахуванням інтересів територіальних громад.

Договірні засади передбачають взаємну відповідальність центральних та місцевих органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування щодо реалізації у регіоні спільних заходів Державної стратегії регіонального розвитку та регіональних стратегій розвитку. В цілому ж, і стратегічне планування, і укладання угод спрямовані на забезпечення стабільності у відносинах між центральною і регіональною владою.

До позитивних наслідків переходу до механізму укладання угод між урядом і обласними радами слід віднести:

- можливість повсюдного запровадження стратегічного планування регіонального розвитку;
- концентрація ресурсів регіонів та держави для вирішенні найгостріших проблем; узгодження інтересів органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо реалізації стратегічних завдань регіонального розвитку;
- диверсифікація джерел ресурсів регіонального розвитку, у тому числі, можливість широкого залучення приватного капіталу для фінансування спільних проєктів регіонального масштабу;
- підвищення відповідальності місцевих органів влади за ефективне використання ресурсів, спрямованих на вирішення соціально-економічних проблем регіону;
- чітке визначення зобов'язань сторін, спільна відповідальність уряду і місцевої влади за кінцевий результат реалізації визначених завдань тощо.

Однак реалізація згаданих положень закону на практиці виявила низку труднощів. Перш за все, процес стратегічного планування, що лежить в основі укладання Угоди, в деяких регіонах зіткнувся з низкою серйозних перешкод. З огляду на це, досі не всі регіони мають затверджені стратегії розвитку до 2015 року. Так, зокрема, стратегії розвитку не мають Дніпропетровська та Харківська області, пріоритети довгострокового розвитку АР Крим та м. Севастополя визначено відповідними державними програмами, а не власними розробленими стратегічними документами, що не дає можливості цим регіонам повноцінно враховувати власні потреби та наявний потенціал тощо [4]. Наявність конфліктів між обласними державними адміністраціями, обласними радами та групами впливу на рівні регіону, а також різні бачення пріоритетів розвитку регіону суттєво перешкодило своєчасності підготовки відповідних регіональних стратегій. Так, наприклад, низка регіонів (Херсонська, Житомирська, Луганська, Запорізька, Тернопільська області тощо) затвердили стратегії розвитку на період до 2015 року лише у 2008 році, при тому, що Постанова Кабінету Міністрів від 21 липня 2006 року № 1001 зобов'язала всі регіони подати проєкти стратегій на затвердження обласних рад у тримісячний термін. Частково з причин наявності зазначених конфліктів досі не затверджено стратегії розвитку Дніпропетровської та Харківської областей.

В результаті станом на жовтень 2010 року з 27 регіонів такі угоди укладено лише з шістьма областями: Донецькою, Львівською, Вінницькою, Волинською, Івано-Франківською та Херсонською.

Першою подібною угодою стала Угода щодо регіонального розвитку Донецької області між Кабінетом Міністрів України та Донецькою обласною радою [5] від 15 вересня 2007 року. Її предметом є узгоджена протягом 2007-2011 років діяльність сторін щодо здійснення спільних заходів центральних та місцевих органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування з реалізації в регіоні Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2015 року, а також Стратегії економічного і соціального розвитку Донецької області на період до 2015 року, затвердженої рішенням обласної ради від 23 березня 2007 року.

Пріоритетними напрямками діяльності сторін щодо здійснення спільних заходів є: розвиток та реструктуризація в регіоні вугільної галузі; надійне та ефективне функціонування всіх систем життєзабезпечення у населених пунктах; створення ефективної системи в галузі охорони навколишнього природного середовища; розбудова та модернізація інфраструктури.

Таблиця 1

Пріоритет	Загальна сума фінан- сування, млн. грн.	З дер- жавного бюджету, млн. грн.	З міс- цевих бюджетів, млн. грн.	З інших джерел, млн. грн.
I. Розвиток та реструктуризація в регіоні вугільної галузі	507,9	487,9	20	
II. Надійне та ефективне функціонування всіх систем життєзабезпечення у населених пунктах	480,9	360,6	43,4	76,9
III. Створення ефективної системи в галузі охорони навколишнього природного середовища	220,936	112,936	108	
IV. Розбудова та модернізація інфраструктури	2328,6	1966,6	64,6	287,4
Разом	3538,336	2938,036	236	364,3
У %	100	83	6,7	10,3

Угоду щодо соціально-економічного розвитку Львівської області між Кабінетом Міністрів України та Львівською обласною радою [6] було підписано 17 червня 2009 року Прем'єр-Міністром

України Ю. Тимошенко та головою Львівської обласної ради М. Сеніком. Кінцевим терміном дії угоди визначено 31 грудня 2013 року. Угодою передбачена реалізація 62-х спільних проєктів у наступних напрямках:

I. Реструктуризація та розвиток базових галузей промисловості (реструктуризація і ліквідація підприємств гірничої хімії; подолання соціальних та екологічних наслідків, пов'язаних із закриттям і виробничою діяльністю шахт; будівництво шахти № 3 "Червоноградська").

II. Розвиток системи життєзабезпечення населених пунктів (забезпечення стабільного водопостачання та розвиток транспорту у м. Львові; будівництво соціально важливих об'єктів регіону; розбудова та модернізація інформаційної мережі телебачення та радіомовлення, впровадження цифрового телерадіомовлення; поліпшення експлуатаційного стану автомобільних доріг загального користування державного та місцевого значення і штучних споруд на них).

III. Створення ефективної системи охорони навколишнього природного середовища (здійснення заходів щодо мінімізації впливу, утилізації та переробки токсичних відходів; формування екологічної мережі та розвиток природно-заповідного фонду; будівництво об'єктів водовідведення у населених пунктах).

IV. Збереження історико-культурної спадщини (проведення паспортизації та інвентаризації об'єктів культурної спадщини. Розроблення історико-містобудівної документації; збереження та проведення протиаварійних, ремонтно-реставраційних робіт на пам'ятках архітектури і монументального мистецтва; проведення комплексу заходів з охорони та використання об'єктів культурної спадщини м. Львова; розвиток історико-культурних заповідників).

Орієнтовний обсяг фінансування за Угодою визначено на рівні 3 255,9 млн. гривень. При цьому, 56,6 % фінансування припадає на державний бюджет, 41,1 % – на місцеві бюджети, решта 2,3 % – на інші джерела, у тому числі, приватний капітал.

Особливістю Угоди щодо розвитку Львівської області є приділення значної уваги до проєктів збереження і розвитку історико-культурної спадщини. На цей напрям передбачено 593,6 млн. грн. або понад 18 % загального обсягу фінансування.

Загалом, якщо порівнювати Угоди щодо розвитку Донецької та Львівської областей, то, за приблизно рівних обсягів фінансування (різниця складає лише 8 % на користь Донецької області),

Угода щодо розвитку Львівської області, по-перше, більш наближена до пріоритетів, визначених у регіональній стратегії розвитку до 2015 року, а по-друге, передбачає раціональніші пропорції джерел фінансування проектів, у тому числі – з меншою часткою державної участі. Позитивним є те, що одним з напрямів Угоди визначено реструктуризацію базових галузей промисловості – хімічної та гірничодобувної, тоді як Угода щодо розвитку Донецької області у частині розвитку промислових об'єктів зорієнтована виключно на підтримку вугільної галузі та усунення негативних наслідків її функціонування.

Угода про співпрацю між урядом і Вінницькою областю [7] була укладена 26 січня 2010 року терміном на п'ять років (до 2015 року). Серед її пріоритетних напрямків зазначалося впровадження ресурсо- та енергозберігаючих технологій в системі життєзабезпечення населених пунктів; розбудова та модернізація об'єктів соціальної та туристично-рекреаційної інфраструктури; розвиток агропромислового комплексу на основі сучасних інноваційних технологій; розбудова транспортної та прикордонної інфраструктури.

Таблиця 2

Пріоритет	Загальна сума фінансування, млн. грн.	З державного бюджету, млн. грн.	З місцевих бюджетів, млн. грн.	З інших джерел, млн. грн.
I. Впровадження ресурсо- та енергозберігаючих технологій в системі життєзабезпечення населених пунктів	746,601	168,75	85,45	492,401
II. Розбудова та модернізація об'єктів соціальної та туристично-рекреаційної інфраструктури	546,686	438,046	108,64	
III. Розвиток агропромислового комплексу на основі сучасних інноваційних технологій	1047,243	120,36	5	
IV. Розбудова транспортної та прикордонної інфраструктури	269,976	865,858	326,001	
Разом	2610,506	1593,014	525,091	492,401
У %	100	61	20	19

Угода щодо регіонального розвитку Волинської області між Кабінетом Міністрів України та Волинською обласною радою [8] була підписана 12 січня 2010 року терміном на п'ять років. В Угоді

визначені такі пріоритетні напрями економічного та соціального розвитку: розбудова транспортної інфраструктури; розвиток транскордонного співробітництва, прикордонної інфраструктури на кордоні з Республікою Польща і Республікою Білорусь; розвиток туристичної та курортно-рекреаційної сфер; створення ефективної системи охорони навколишнього природного середовища; упровадження ресурсо- і енергозберігаючих технологій; розвиток високотехнологічного агропромислового виробництва.

Таблиця 3

Пріоритет	Загальна сума фінансування, млн. грн.	З державного бюджету, млн. грн.	З місцевих бюджетів, млн. грн.	З інших джерел, млн. грн.
I. Розбудова транспортної інфраструктури	1438,28	845,62	217,66	375
II. Розвиток транскордонного співробітництва, прикордонної інфраструктури	15,558	8,278	7,28	
III. Розвиток туристично-рекреаційного комплексу	61,85	56,1	5,05	0,7
IV. Створення ефективної системи охорони навколишнього природного середовища	28,6	24,295	3,608	0,697
V. Впровадження ресурсо- та енергозберігаючих технологій	289,118	211,375	53,812	23,931
VI. Розвиток високотехнологічного агропромислового виробництва	108,4	34,3	9,3	64,8
Разом, млн. грн.	1941,806	1179,968	296,71	465,128
У %	100	60,7	15,3	24

15 вересня 2010 року була схвалена Угода щодо регіонального розвитку Івано-Франківської області між Кабінетом Міністрів України та Івано-Франківською обласною радою [9]. Угодою до кінця 2015 року визначено заходи з реалізації пріоритетних напрямів розвитку регіону із зазначенням відповідних виконавців з боку Уряду та органів місцевої влади, строків виконання та очікуваних результатів, а також порядок, обсяг, форму та строки фінансування заходів за рахунок коштів державного і місцевого бюджетів та інших джерел.

Основні напрями співпраці між урядом і Прикарпаттям – реструктуризація промислового комплексу задля екологічної безпеки регіону, розбудова і модернізація транспортної та соціальної

інфраструктури, упередження надзвичайних екологічних ситуацій. Загалом, в Угоді задекларовано спільне фінансування близько 30 проєктів на суму понад мільярд гривень. Серед спільних намірів – завершення робіт з будівництва та капітального ремонту автомобільних доріг в обхід історичних міст Болехова, Рогатина та селища Заболотів, будівництво автотранспортної мережі в обхід обласного центру через ріку Бистриця, модернізація Міжнародного аеропорту "Івано-Франківськ" та інші. Орієнтовний обсяг фінансування спільних заходів протягом наступних п'яти років становитиме понад один мільярд гривень, з яких майже 600 млн. грн. (56 % від загального обсягу фінансування) – за рахунок коштів державного бюджету, понад 230 млн. грн. (22,4 %) – місцевих бюджетів, понад 220 млн. грн. (21,6 %) – кошти інших джерел.

Аналогічна угода була підписана між Кабінетом Міністрів України та Херсонською обласною радою 19 жовтня 2010 року. Серед заходів, передбачених Угодою, здійснення реконструкції державних водогосподарсько-меліоративних об'єктів області та розвиток внутрішньогосподарської зрошувальної мережі. Збільшення виробництва сільськогосподарської продукції, а як результат – відновлення зрошення, створить передумови для побудови розгалуженої мережі логістичних центрів сільськогосподарської продукції на території області та складів її зберігання, потужних оптових ринків біля великих промислових міст України. Заходами угоди передбачено також вдосконалення транспортної інфраструктури. Зокрема, заплановано влаштування 112 км доріг з поліпшеним чорнощобеним типом покриття. Це забезпечить функціонування логістичних центрів інформаційного супроводження транзиту сільськогосподарських товарів і поліпшення транспортного сполучення між цими центрами. Для поліпшення водозабезпечення населення області в угоду закладені заходи щодо завершення будівництва Іванівського групового водопроводу, який дозволить забезпечити централізованим водопостачанням 11,8 тисячі осіб Іванівського та Нижньосірогозького районів області, реконструкції та будівництва систем водопостачання в сільських населених пунктах, які користуються привізною водою та водою, що не відповідає державному стандарту. У рамках угоди передбачається також вирішення болючих для населення питань – будівництва доступного житла та відселення мешканців із аварійних будинків.

Практика укладання та реалізації Угод щодо регіонального розвитку засвідчила їх наступні особливості:

- залежність процедур розробки і укладання Угод від політичної кон'юнктури. Як приклад: якщо протокол намірів про укладання Угоди щодо розвитку Донецької області і Угоду було укладено урядом В. Януковича, то для Львівської області це були, відповідно, уряд В. Януковича та уряд Ю. Тимошенко. Хоча зміна керівництва однієї зі сторін Угоди де-юре і не є підставою для розірвання чи зміни її умов, проте де-факто вплив політичного фактора безумовно, перешкоджає своєчасній та у повному обсязі її реалізації (а також може впливати на визначення частки фінансування з державного бюджету). Для порівняння: частка фінансування Угоди щодо розвитку Донецької області з державного бюджету складає 82,6 %; Волинської і Вінницької – майже 61 %, Львівської та Івано-Франківської – близько 56 %;

- укладання Угоди щодо розвитку того чи іншого регіону може використовуватись як інструмент у боротьбі за електоральні симпатії: дві з шести підписаних угод були укладені напередодні виборів до місцевих органів влади – в Івано-Франківській і Херсонській областях;

- пріоритет щодо укладання Угод для регіонів з високим та середнім рівнем розвитку, у тому числі через порівняно менший обсяг необхідного фінансування проектів в рамках Угоди та можливість залучення місцевого капіталу. Натомість, досі не укладено Угоди розвитку тих регіонів, які найбільше потребують застосування ефективних механізмів та інструментів стимулювання соціально-економічного розвитку, мають відсталу інфраструктуру, несприятливе життєве середовище та в цілому демонструють ознаки депресивності (Чернівецька, Чернігівська та Сумська області);

- переважне спрямування укладених Угод на вирішення проблем у сфері житлово-комунального господарства, інженерних мереж та локальної інфраструктури, а також серйозна увага до інфраструктурних проектів національного масштабу, у тому числі пов'язаних з підготовкою і проведенням фінальної частини ЄВРО-2012;

- різна структура джерел фінансування укладених Угод. Крім різної частки участі держави, різняться також і пропорції інших двох джерел фінансування Угод.

Таблиця 4

Область	Частка фінансування з державного бюджету	Частка фінансування з місцевого бюджету	Частка фінансування з інших джерел
Донецька	83	6,7	10,3
Львівська	56,6	41,1	2,3
Вінницька	61	20	19
Волинська	61	20	19
Івано-Франківська	56	22,4	21,6

Такі структурні диспропорції джерел фінансування пов'язані як з галузевим спрямуванням проектів, так і з наявністю потужного приватного капіталу, що потенційно може залучатися до фінансування проектів в рамках Угоди.

В цілому ж відзначимо, що попри значний потенціал Угод щодо реалізації проектів на регіональному рівні, вони не стали основним інструментом політики розвитку регіонів, як це визначено Державною стратегією регіонального розвитку на період до 2015 року.

Перешкодами для ефективного використання Угод щодо регіонального розвитку як ефективного інструмента стимулювання розвитку регіонів є:

1) Прорахунки та недоліки процесів стратегічного планування розвитку регіонів, зокрема:

- відсутність у деяких регіонів затверджених стратегій розвитку до 2015 р. (Дніпропетровська, Харківська області);

- надмірна формалізація процедур розробки і затвердження стратегій. Так, шаблонне використання розробниками стратегій відповідних Методичних рекомендацій Міністерства економіки України хоча й спрощує перебіг бюрократичних процедур та підвищує шанси регіону на позитивне вирішення питання про укладання Угоди, але при цьому залишає поза увагою значну частину важливих проблем місцевого розвитку тієї чи іншої території;

- декларативний характер більшості стратегій розвитку регіонів. В процесі розробки та прийняття стратегії розвитку відповідного регіону до 2015 р., у більшості випадків, рішеннями обласних державних адміністрацій їх зміст визначається як обов'язковий до виконання документ (але фактично часто він є далеким від реальних потреб місцевого розвитку та можливостей його ресурсного забезпечення).

2) Наявність конфліктів між обласними державними адміністраціями, обласними радами та групами впливу на рівні регіону, а також різні бачення пріоритетів розвитку регіону, що суттєво перешкоджає своєчасній підготовці відповідних регіональних стратегій. Наприклад, ряд регіонів (зокрема, Херсонська, Житомирська, Луганська, Запорізька, Тернопільська області тощо) затвердили стратегії розвитку на період до 2015 р. лише у 2008 р., при тому, що Постанова Кабінету Міністрів від 21 липня 2006 р. № 1001 зобов'язала всі регіони подати проекти стратегій на затвердження обласних рад у тримісячний термін. Частково з причин наявності зазначених конфліктів досі не затверджено стратегії розвитку Дніпропетровської та Харківської областей.

3) Інертність центральних органів виконавчої влади щодо підготовки та укладання Угод. Координацію діяльності центральних і місцевих органів влади щодо розроблення та виконання планів заходів щодо реалізації Державної стратегії регіонального розвитку має здійснювати Міністерство регіонального розвитку та будівництва України. Серед основних завдань Міністерства регіонального розвитку та будівництва України на 2008 рік зазначалось, зокрема, забезпечення підготовки проектів Угод щодо розвитку Харківської та Дніпропетровської областей, а також здійснення організаційних заходів з підписання протоколів намірів про підготовку проектів Угод щодо розвитку Житомирської та Кіровоградської областей. Жодне з вищезазначених завдань не виконано у повному обсязі. Натомість, на практиці основним органом, що відповідає за укладання Угод, є Міністерство економіки України.

Недоліками стратегічного планування розвитку регіонів і, як наслідок, причинами низької ефективності соціально-економічної політики на рівні регіону є наступні [10]:

- надмірна формалізація процедур розроблення і затвердження стратегій. Таким чином, шаблонне використання розробниками стратегій відповідних Методичних рекомендацій Міністерства економіки України хоча й підвищує шанси регіону на позитивне вирішення у подальшому питання про укладання Угоди, але при цьому залишає поза увагою значну частину важливих проблем розвитку тієї чи іншої території;

- декларативний характер більшості стратегій розвитку регіонів. Попри те, що стратегія розвитку відповідного регіону до 2015 р. у більшості випадків рішеннями обласних державних адміністрацій визначається як обов'язковий до виконання

документ, зміст цих стратегій часто далекий від власних потреб та можливостей розвитку цих регіонів.

Практична діяльність з розроблення регіональних стратегій дали змогу виявити основні тенденції, що визначають напрями формування та раціоналізації системи управління територіальним розвитком у сучасних умовах глибоких ринкових перетворень. Насамперед, необхідність розвитку систем управління обумовлена динамічною зміною складності об'єкту управління та його сутнісних характеристик.

Проте структура органів управління, ступінь деталізації функцій і вибір оптимальних методів переважно залежать від конкретних соціально-економічних умов – концентрації виробництва, його спеціалізації, кількості суб'єктів економічної діяльності (основних, допоміжних, обслуговуючих), розгалуженості зв'язків, кількості високотехнологічних виробництв, наявності навчальних закладів та ін. Такі характеристики значною мірою варіюються щодо об'єктів управління, навіть схожих за основними економічними показниками, що і вимагає вироблення певного консолідованого підходу до розроблення і впровадження регіональної політики у всіх регіонах.

Крім того, кожному регіонові властиві різні спрямованість і динаміка розвитку. Модернізація продукції, що випускається, залучення внутрішніх і зовнішніх інвестицій, впровадження прогресивних наукоємних технологій, технічне переозброєння та модернізація устаткування, виробництво конкурентоспроможної продукції, підвищення рівня зайнятості населення, якості його життя вимагають адекватної модифікації форм і методів управління регіональною економікою.

Література:

1. Закон України "Про стимулювання розвитку регіонів" від 08.09.2005 № 2850-IV // Урядовий кур'єр. – 2005. – 12 жовтня.
2. Постанова Кабінету Міністрів України "Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2015 року" від 21 липня 2006 р. № 1001 // Офіційний вісник України. – 2006. – 9 серпня. – № 30. – С. 36. – Ст. 2132.
3. Постанова Кабінету Міністрів України "Про затвердження Порядку підготовки, укладення та виконання угоди щодо регіонального розвитку і відповідної типової угоди" від 23 травня 2007 р. № 751 [Електронний ресурс.] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>

4. Жук В. Підвищення ефективності реалізації угод щодо регіонального розвитку між Кабінетом Міністрів України та обласними радами [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/Monitor/September09/18.htm>
5. Угода щодо регіонального розвитку Донецької області між Кабінетом Міністрів України та Донецькою обласною радою від 15.09.2007 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=n0001120-07>
6. Розпорядження Кабінету Міністрів України "Про укладення Угоди щодо соціально-економічного розвитку Львівської області між Кабінетом Міністрів України та Львівською обласною радою" від 17 червня 2009 р. № 681-р [Електронний ресурс] – Режим доступу: [http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=681-2009- %F0](http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=681-2009-%F0)
7. Угода щодо регіонального розвитку Вінницької області між Кабінетом Міністрів України та Вінницькою обласною радою від 26.01.2010 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=n0002120-10>
8. Угода щодо регіонального розвитку Волинської області між Кабінетом Міністрів України та Волинською обласною радою [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=n0001120-10>
9. Розпорядження Кабінету Міністрів України "Про схвалення Угоди щодо регіонального розвитку Івано-Франківської області між Кабінетом Міністрів України та Івано-Франківською обласною радою" від 15 вересня 2010 р. № 1839-р [Електронний ресурс] – Режим доступу: [http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1839-2010- %F0](http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1839-2010-%F0)
10. Державне управління регіональним розвитком України: монографія / за заг. ред. В. Є. Воротіна, Я. А. Жаліла. – К.: НІСД, 2010. – 288 с. – С. 14.